

получает удовлетворение, радуется, что достиг какого-то уровня, что получилось добиться хоть и минимального, но результата! В этот момент пропадает страх неудачи и появляется стимул достичь следующего показателя. Достиг планового показателя – опять успех! Снова эмоции и усиление стимула. Мотивация возрастает, человек с энтузиазмом стремится к максимуму. Так, выполнив один показатель, который характеризует измеримость SMART-цели, на три, можно создать атмосферу для усиления мотивации на пути к достижению цели [1].

SMART является готовым решением, и её внедрение в систему компании можно осуществить путём установки SMART-программы на компьютеры работников. Таким образом, каждый сотрудник будет видеть свой план, сроки его выполнения, а также конкретные задания и их стоимость [4].

SMART, как умную технологию, может использовать без ограничений любой руководитель: давая конкретное задание подчиненному. Работа организована наиболее эффективно, если сотрудник сам ставит перед собой задачи, а руководитель лишь утверждает их.

Литература.

1. Smart-цели: как построить и когда использовать [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.kom-dir.ru/article/1351-smart-tseli>
2. SMART-цели [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.gd.ru/articles/8650-smart-tseli>
3. Жакупов А. SMART 2.0. Как ставить цели, которые работают [Электронный ресурс] / А. Жакупов — «Издательские решения». – Режим доступа: <https://www.litres.ru/aleksandr-zhakupov/smart-2-0-kak-stavit-celi-kotorye-rabotaut/chitat-onlayn/>
4. Цели по смарт – примеры, практики, советы [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://domovenokhab.ru/tseli-po-smart-primery.html>
5. Технологии SMART. Анализ действий [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://projectrussia.ru/smart-analysis-of-actions-in-a-achievable-ambitious-agresive-atractive-achievable-ambitious-aggressive-attractive.html>

ТИШЕНКО Ю.О.

*Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

ІСТОРИЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ КРЕДИТНОЇ КООПЕРАЦІЇ ЗА КОРДОНОМ

Кредитна кооперація – одна з найстаріших галузей кооперативного руху. Початок масового розвитку сільськогосподарських і кредитних кооперативів відноситься до періоду 50-60-х років XIX ст. у Німеччині, яку вважають батьківщиною кредитних кооперативів. Їх створення в країні пов'язано з іменами Ф.Райффайзена, Г.Шульце-Деліча, К.Гааза.

Свої ідеї Ф.Райффайзен виклав у книзі “Кредитні товариства як засіб знищення злидарства селян, фабричних робітників та ремісників”. Через три роки було створено перше сільське кредитне товариство. Серед основних правил і принципів функціонування сільських кредитних товариств, що були створені Ф.Райффайзенем - відсутність пайових внесків; солідарна необмежена відповідальність членів за зобов'язаннями кооперативу; локалізація діяльності; обмеження кількості членів товариства; надання позик виключно членам кооперативу; використання кредиту тільки на виробничі потреби; заборона на участь в інших товариствах; переростання кредитного кооперативу в універсальний сільський кооператив.

Г. Шульце-Деліч запропонував іншу модель кредитного кооперативу, котра в своїй основі відрізнялася від товариств Ф.Райффайзена. Його ім'я пов'язано із створенням кредитних кооперативів ремісників, дрібних підприємців, торговців, службовців. Вони передбачали:

обов'язковість пайових внесків як основи формування власного капіталу; поле членства товариства не обмежувалося; високу відсоткову ставку; наявність солідарної обмеженої відповідальності за зобов'язаннями кооперативу; надання переважно короткострокових кредитів; надання послуг не тільки членам кооперативу; ведення справ на суто комерційній основі; неприпустимість втручання держави в їх діяльність. Опцядно-позикові товариства Шульце-Деліча нагадували банківську установу, тому отримали назву «народний банк». Приблизно за такими ж принципами створювалися кооперативи К.Гааза, котрий був організатором сільськогосподарських постачально-збутових і переробних кооперативів з кредитними функціями [1,3].

В середині 80-х років XIX ст. у Німеччині нараховувалося більш ніж 900 кредитних кооперативів і 460 тисяч членів. Це свідчило про стабільний розвиток кооперативної кредитної справи. Ключовим моментом став прийнятий у 1889 році закон “Про кооперацію”, який сприяв прогресу кооперативних форм діяльності і створення на національному рівні кредитних кооперативних установ. В 1972 році відбулося злиття двох самостійних гілок кредитної кооперації – райффайзенівських сільських кредитних кас і кредитних кас Шульце-Деліча. Сьогодні рух Ф.Райффайзена охоплює 900000 кооперативів, приблизно 500 млн. пайовиків, які ведуть роботу майже у 100 країнах світу. Біля 80% сільських господарств отримують кредити через кооперативну систему. Головною організацією кредитної системи Німеччини є “Дойче геноссеншафтсбанк”. В кінці 90-х років мережа іноземних установ банку включала філії в Англії, США, Великобританії, Швейцарії, Японії, Сінгапурі, Бразилії та інших країн Азії та Латинської Америки. В 1977 році за ініціативою цього банку створено міжнародну банківську групу ЮНІКО, що покликана зміцнювати співпрацю між банками, котрі до неї входять [2,3].

Заснування і розвиток кредитного кооперативного руху в Німеччині мало величезне значення для всього світу. У Франції перші кредитні кооперативи почали створювати в 60-і роки XIX ст. Прийнятий в 1884 р. закон про організації системи “Креді агріколь” став законодавчою базою їх функціонування. Маючи 59 регіональних кас (банків) з їх багатотисячною мережею місцевих філій, “Креді агріколь” обслуговує 14 млн. клієнтів, з яких тільки 60 тис. зайняті в аграрній сфері.

У Голландії перші кооперативні фермерські банки по образу німецьких Райффайзенбанків були створені у кінці XIX ст. В 1972 р. утворено центральний Рабобанк, котрий став основою єдиної фінансової структури, що включала всі місцеві фермерські кооперативні кредитні банки Нідерландів. Рабобанк відноситься до числа 50 великих банків світу і займає друге місце серед банків своєї країни. Він кредитує більш ніж 90% сільського господарства. До складу Рабобанка на правах його філій в середині 90-х років входило понад 750 місцевих банків, які мають більше 3,5 тис. відділень і контор у всіх куточках країни, за площею, що дорівнює Московській області [3]. Рабобанк грає провідну роль в міжнародній кооперативній банківській групі ЮНІКО.

У Японії розвиток кредитної кооперації в набагато більшому ступені, ніж в інших країнах пов'язаний з загальним розвитком кооперативної діяльності. На кінець XIX ст. з 346 кооперативних організацій -144 займалися кредитними операціями. У 1923 р. створюється Центральний кооперативний банк. Основними кооперативними кредитними інститутами становляться Центральний кооперативний банк для сільського і лісового господарства, напівдержавний Центральний банк торговельних і промислових кооперативів і Державна корпорація з фінансування сільського, лісового і рибного господарства.

В США ідеї кооперації отримали широку підтримку і розповсюдження. Перша кредитна спілка в Північній Америці відкрилася під назвою «Народна каса». А вже в 1909 р. кредитні спілки існували у 22 штатах. Пізніше створюється Національна Асоціація кредитних спілок CUNA (Credit Union Nationale Association). Завдання асоціації полягало в прийнятті закону про кредитні спілки в різних штатах, створенні нових кредитних спілок, підтримці руху кредитних спілок. В 1916 р. за ініціативою конгресу США було створено систему фермерського кредиту, яка здавна являлася однією з найбільш важливих умов функціонування фінансового механізму в аграрному секторі економіки США, з метою забезпечення фермерам, власникам ранчо та створеним ними кооперативам доступ до кредитів. З 1940 по 1968 рр. проводилася кампанія з виплат усіх видів позик, що були надані державою. В 1971 р. був затверджений акт про сільськогосподарський кредит і перевидані статутні документи системи фермерського кредиту 1933 р. з урахуванням

сучасних потреб [4].

Як свідчить історичний аналіз розвитку кредитної кооперації, на нашу думку, вона займала домінуючі позиції як в банківському секторі, так і в кредитно-фінансовому механізмі з обслуговування сільськогосподарських виробників (Рабобанк, Креді Агріколь та інші). Досвід кооперативного руху взагалі і кредитної кооперації зокрема в сучасному світі у всіх його аспектах заслуговує уважного вивчення і практичного застосування, оскільки кооперація – це унікальне інтернаціональне явище людської діяльності. Значення кооперативної діяльності за кордоном з практичної точки зору полягає в тому, що воно дозволяє краще здійснити взаємовигідне і взаємозацікавлене співробітництво в міжнародному плані.

Література.

1. Малій О.Г. Кредит як джерело фінансування агробізнесу / О.Г. Малій // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка: Економічні науки. – 2016 – Вип.172. – С. 132-141.

2. Малій О.Г. Оцінка фінансового забезпечення агроформувань / О.Г. Малій // Вісник ХНТУСГ: Економічні науки. – Харків: ХНТУСГ, 2015.- Вип.161. - С. 227-232.

3. Малій О.Г. Фінансово-кредитні відносини в АПК: Монографія / О.Г. Малій. - Харків: ХНТУСГ, 2008. – 210с.

4. Шкляр М.Ф. Кредитная кооперация: Учебное пособие. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Издательско-торговая корпорация «Дашков и К», 2003. – 332 с.

УШКАЛОВА Є.М.*

*Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

ІННОВАЦІЇ МАЙБУТНЬОГО В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Smart-технології активно змінюють нашу реальність. Виробництво стає на шлях передових інноваційних рішень. Ферма в стилі Uber, "розумна" теплиця, точного висіву технологія, яка може зацікавити іноземних інвесторів. Інновації в сільському господарстві допоможуть підвищити продуктивність.

По минулогоднім підрахункам ООН, загальна кількість населення до 2020 року зросте до 9,1 млрд чоловік. І щоб прокормити всіх, обсяги виробництва продуктів харчування також повинні збільшитися - як мінімум, на 70%. Єдине, що здатне дати такий приріст - це нові технології. У світі, на щастя, вже є ефективні інноваційні рішення для аграріїв, причому деякі з них створені безпосередньо в Україні.

Топ-3 інноваційних проектів нового покоління в сільському господарстві:

- Інновації проти паразитів.

Інструмент для боротьби з шкідниками поки один - пестициди. Вони ефективні, але шкідливі як для паразитів, так і для навколишнього середовища. При цьому розрахувати точну кількість отрути, необхідного для розпилення на окремо взятому полі, практично неможливо, адже ніхто не знає, скільки паразитів мешкає на ділянці. Тому в ґрунт звичайно попаде невипраданно багато пестицидів з усіма витікаючими звідси негативними наслідками. Але нові найефективніші технології (англ. Internet of Things) дозволяють вирішити цю проблему. Наприклад, американська компанія Semios виробляє так звані «розумні пастки» для захисту зернових від шкідників. Вони представляють собою мережу оснащених датчиками контейнерів,

---

* Науковий керівник – Малій О.Г., к.е.н., доцент